

CALESIVM.

CALESIVM, quod & Caletum modo à nonnullis appellatur, est opidum Flandriæ natura & arte munitissimum propugnaculum Galliæ, clavis frenum & ianua semper habitum, quo loci, veteribus, Portus Itius situs fuisse putatur, Nempè ad Oceanum, qua, Septentriones versus idem Oceanus Germanici; versus meridiem, Britannici maris cognomentum sumit. Itaque itineri ex Flandria in Angliam adiacet, è regione Doueræ portus; Grauelinga ad tria milliaria, septem Ardresio; Bononia verò, quàm Galli Boloniam vocant, terra ac mari, circiter octo distat. Populi huius tractus, olim Calesij; vel, ex Cæsare, Caleti vocabantur, & ad Belgas, quemadmodum Morini, & Neruij finitimi, pertinebant. Quidam, Ptolomæo, Gessoriacum Nauale Morinorum esse putant: cum Iacobus Meierus ac B. Rhenanus, id nomē propinqua Bononiæ, ex qua Cæsar Claudius in Angliam traiecerit, Bilibaldus verò Pyrchimerus Gandauo, tribuerint vacillantibus coniecturis. Sed hunc Itium, siue Iccium portum, Raymundus Marlianus in hæc verba describit. Itius portus, inter Belgas, inquit, Morinis, Oceanoque mari finitimus est, Ambianis, & Atrebatibus proximus: à cōtinenti Britannia, quam Angliam dicimus, triginta millia passuum distans, & traiectui commodissimus, cui ad dexteram Zelandia insula, Hollandia & Flandria; ad sinistram autem comitatus, qui dicitur Pontus, Picardiæ pars, & Normanniæ Ducatus. Ex opposito verò Angliæ consistit. Opidum est illic populorum, quibus Caleres nomen est. Id, adiecto Itij portus nomine, vt quibusdam placet, Calitium nuncupatur, Morinensis diocesis, in Regno Francorum, & potestate Anglorum Regis situm. Hæc quidem Marlianus. Sed Iccij portus situm Flandriæ opido S. Audomari melius conuenire, D. Abrahamus Ortelius in suo Theatro, Artesiam describens, explicat, Nos etiam quarto Urbium Tomo hac de re aliquid, in historia opidi S. Audomari.

Veruntamen, hoc opidum Calesium idem ille Meierus, olim etiam Petressam, & Scalas appellatum tradit. Milliari ab hoc opido procul, pons est, quem Neonambrigæ vulgo nominant, adiunctam habens arcem munitissimā, vnde per occultos canales, turgente mari deriuatos, aqua, circum hoc opidum, & vndique, copiosè restagnat. In faucibus huius opidi, Arx est cum turri valida, cui Risbanæ nomen, quæ ingressum à mari in opidum prohibet. Porro autem Odoardo Quinto Anglorum Rege captum ab Anglis fuit, vndecimo mense pridie nonas Augusti post horribilem illā contra Philippum Sextum Regem Galliæ commissam ad Crecium pugnā, Anno Christi M. CCC. XLVII. quantum quidam referunt. Quam pugnam Paulus Aemilius libro IX. diffusè narrat. Hoc opidum igitur Angli possederunt, CCXI. annis, magnaque diligentia, & impensa id præsidio semper firmarunt: Tantiq; referre putarunt Angliæ Reges eo potiri, vt hoc saluo, se Galliæ claves in loculis habere dicerent. Ita enim in conuentu Ambianensi Angli Gallis, Calesium demolitum reposcentibus responderūt, negantes se hoc opidum Gallis vnquam restituros, Quia, quamdiu possiderent Calesium, certos se affirmabant, quod haberent clauem Galliæ in sua zona. Et proinde, vt Meyerus refert, maluissent Angli omnia perdere, quæ triginta iam annis per Galliam cœperant, quàm vnico spoliari Calesio, quia vnicus illis portus, & descensus in continentem esse soleret. Nec hoc quidem falso, quoniam ex hoc in continentem, pro animi sententia, milites suos frequenter exposuerunt, atque hinc, maximos in Gallia progressus perpetuo fecerunt. Et in Flandrorum fines subinde excurrerunt, multa loca populantes, & ditiores, captiuos secum abducentes. Quin etiam, inter opimas ac varias prædas, quinque millia puero- rum ex Occidentali Flandria, semel vno tempore Calesium pertraxerunt. Sed tandem à Gallis oppugnatum, expugnatumque fuit anno M. D. LVIII. mense Februario. Quæ res sic habet. Galli calendis huius mensis, magno silentio exercitum ad Neonambrigæ pontem, Arcem munitissimam, Guisio duce, quàm celerrimè perduxerunt, nullaq; omnino interiecta mora, ipsam, & Risbanam arcem alteram, vno eodemq; tempore simul obsidere, tormētisq; concutere cœperunt. Cum igitur Angli se vndiq; cinctos ab hoste viderent, & ei naues subsidio ex Normania, Bononiaque, indies aduentare, de sua salute desperantes, quod hæc sanè ex insperato cōtingerent, & imparatis, animos proiecerunt. Quo accedebat, quod, qui Neonambrigo Ponti præsidio collocati fuerant, tantum à tormentorum fragore metum conceperunt, vt relicta turpiter arce, sese Calesium recepissent. Risbanæ verò arcis miles, intra horam vix obsessus, vltro se, in liberam hostis potestatem tradiderat. Quam obrem, Galli, claves illas Calesij, vna, cum perquam multis bellicis tormentis, atque eorum, & annonæ apparatu, haud exiguo, reppererunt. Hanc enim victoriam persequentes, subito Calesium appulere. Cui opido tum præfectus erat Milordus Ventfurtius, vir imbecillis animi, minimaque rerum experientia præditus. Opido inerat vetus sexcentorum militum præsidium, qui ibi perpetuo stipendio addicti, nullis domesticis, externisve bellis exercitati, non magnum vsum habebant rei militaris. Itaque Galli hoc opidum varijs locis principio tormentis tentarunt. Euestigio demùm arcem, qua mare spectat triginta tribus maioribus tormentis adorti sunt, Cui, cum muri partem decussissent, eo sub horam noctis tertiam, trium Regum die, impetum fecere. Tunc enim maris æstus retrocesserat, & Mars Gallo fauens, noctem, nitidissima illic Luna, in clarissimum prope diem conuerterat. Angli paulum restitère, mox, timore circumfusi, hæc relicta arce, Caletum sese proripuerunt. Ex quo opido, ipsi duobus leuibus aduultibus in Gallos, qui in castris auroram expectabant, in opidū penetraturi, impressionē mouere; Sed accepto damno, regressi sunt, ac pulsi. Quare certis conditionibus sese postridiè dederunt. Icto demùm, publico pacis fœdere, inter Philippum Hispaniæ, ac tum Angliæ Regem, & Henricum II. Galliæ, nempe, die xx. Aprilis, Anno Christi M. D. LIX. Galli, se Anglis hoc opidū intra Annos vij. reddituros, datis in id obsidibus, pacti sunt. Id tamen adhuc retinuerunt. Hanc Gallorum victoriā excellentes illius temporis poetæ, vt Adr. Turneb. Auratus, Mich. Hospitalis, & alij, varijs carminum generibus decantarunt. Ptolemæus longitudinem poli portus Iccij constituit grad. 22. min. 15. latitudinem verò grad. 53. min. 30. Poli aut opidi Calesij longitudinem facit grad. 22. min. 45. latitudinem graduum 53. minutorum 30.

Anno salutis M. D. XCVj. sub initium Mensis Aprilis Serenissimus & Reuerend. Dominus, D. Albertus Austriacus Cardinalis & Archiepif. Toletanus, Belgicarū Prouinciarū Gubernator, (Hollandico & confœderatorū bello contra Philippū Regem durante) primā expeditionem, ex Brabantica Bruxellensi residentia, in Calesiū subito instituit, & breuissimo tempore, cū admiratione multorū, ex voto perfecit. Neonambricæ Pontem & Risbanæ Arcē, armorū & machinarū strepitu, citra suorum detrimentū die 9. Apr. vi expugnauit, mox, armata etiā manu die 15. Apr. suburbij dominus factus est. Calesiani Galli, cum se potentissimo hoste arctissimè cinctos, bellumq; vrgenter administrari viderent & statim, de salute, & auxiliarijs copijs spem omnē deponerēt, facta deditio die 17. Apr. Cardinalis potestati se tradiderunt. Interim aliquā adhuc liberationis expectationem in opidi Arcem, & veteranū in ea præsidū, quod aliquot Gallorū adcessionē auctū erat, collocabant, vt, qui scirent, eam Arce probè munitā, & rebus omnibus ad diurnam obsidionem perferendā, instructissimā. Quare dedita vrbe, complures ciues in Arcē, vt in tutū refugiū, se receperunt, quibus sex permisi sunt dies, vt cum præsidio, de summa rerū deliberarent, quibus finitis, cum deditio negarent, Serenif. Cardinalis Arcem ipsam muralibus machinis validè concuti & verberari, & magnis deinde viribus oppugnari iubet, qua, post non multas horas, secundo assultu, die 26. Apr. potitur, & sic Calesiū, Arcemq; ipsam, quæ Gallorum, & multorum opinione, insuperabilis videbatur, hoc est, Galliæ claves, in Regis sui loculos reposuit.